

První strana

*Mimořádné vydání projektového oběžníku
Inspirace pro práci s poezií*

Máj 2022

Tento metodický oběžník vznikl jako mimořádná forma metodické podpory v rámci projektu „Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. ZŠ/na víceletém gymnáziu v ČR“, CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a státním rozpočtem ČR.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Metodický oběžník je společným dílem členů čtenářského programu Nové školy, o. p. s., a jejich spolupracovníků především z výše uvedeného projektu. Autorkou obálky je ilustrátorka Darja Čančíková. Sazbu a zlom provedl Karel Kupka. Jim všem tímto děkujeme za mimořádnou spolupráci.

První strana (Mimořádné vydání projektového oběžníku, Inspirace pro práci s poezií) podléhá licenci CC BY-SA. Pro zobrazení licenčních podmínek navštivte <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Praha, květen 2022

Milí přátelé poezie, současní i Vy budoucí,

z jarního probuzení se příroda zvolna přenesla do plného bdění, všude je živo. Někdy se zdá, že je toho života tolik, že se ve svém rozpuku vzájemně střetává, sráží, zraňuje. Ne, nebude zde řeč o hlavním tématu současné doby, na něm není nic poetického. Bude zde řeč o jezcích na silnici. Právě k nim totiž přirovnává Jacques Derrida poezii. Křehké zvířátko stočené do klubíčka, zvenčí nedobytná pevnost útočící kopími a bodáky. Jak s ním naložit? Přímo a rychle? Silnými metodami? Pak většinou přichází náraz a jezčí osud je zpečetěn. Blízké setkání s ježkem bychom rozhodně neměli realizovat automobilem. A ani poezii bychom neměli vzít útokem, nárazem, silou. Derrida ve svém podivuhodném eseji *Co je to poezie?* píše: „Rozpoznání směřuje k témuž a předchází zde – jako varování – poznání: tvé díkuvzdání, které předchází vědění.“ Derridovu větu (tak jako většinu jeho vět) je lépe nechat na sebe působit než ji analyzovat, a nejlepší asi je se s ní přátelsky setkat, vzdát díkuvzdání, které předchází vědění. I náš časopis věnovaný poezii chce kráčet podobnou cestou (Ne silnici! Ne automobilu!) a vzdát poezii především díky, které případně může následovat i vědění... A třeba s popíchanými prsty, přesto ve vzájemném setkání, s díky, ne ve střetu. Ježek na silnici...

*Krásný máj, poezie čas, za celý tým
čtenářského programu Nové školy, o. p. s.,
přeje Tereza Nakládalová*

Obsah

Poezie v dialogu	5
<i>Tereza Nakládalová a Radka Vojáčková</i>	
UTRŽENÁ BÁSEŇ – <i>Bylo to v krajině slunečné...</i>	10
Lekce poezie v ZŠ U Soudu v Liberci	12
<i>Olga Blažková, Adéla Víznerová</i>	
UTRŽENÁ BÁSEŇ – <i>Syrový steak s vytlačeným vzorem...</i>	18
Poezie v jiných předmětech	20
Mohou jít dohromady globální problémy a český pop? <i>Martina Maschková</i> Báseň jako reflexe učiva fyziky <i>Simona Ptáčková</i>	
UTRŽENÁ BÁSEŇ – <i>Zato já pil bílé víno!...</i>	23
Nečtu poezii každý den – zamyšlení nad postavením poezie ve školní praxi	25
<i>Zdeňka Modráčková</i>	
UTRŽENÁ BÁSEŇ – <i>Nakonec je stejně jedno...</i>	27
Každý den novou báseň – Magnetická poezie	29
<i>Irena Poláková</i>	
UTRŽENÁ BÁSEŇ – <i>Strýcové s řetízky na vestách...</i>	31
Zdroje citací v oběžníku	33

Poezie v dialogu

Lekce pro práci s poezií

Tereza Nakládalová s reflexí Radky Vojáčkové

Tvořit poezii vyžaduje hledat originální cesty k vyjádření, což nemusí být vždy cesta snadná. Tvořit lekce pro práci s ní je pak mnohem jednodušší, protože inspirovat se u kolegů není zakázáno, naopak vřele doporučováno, prvek originality pak obstarají samotní básníci. Následující lekce vyrostla ze dvou takových inspirací. Zdeňka Modráčková s Lenkou Budínskou (a zřejmě i další jejich kolegyně a kolegové) v ZŠ Chrast již několik let používají „košík plný poezie“, o kterém jsme již v První straně psali. Jedná se o zdánlivě jednoduchou věc, o košík, který naplníte různými svazky poezie a přinesete do třídy či čtenářského klubu k prohlížení, čtení a dalším aktivitám. Jednoduché je to zdánlivě proto, že naplnit košík dobrými a různorodými tituly chvíli trvá. Vyndáte-li ze školní knihovny všechny svazky poezie, které by žáky mohly zajímat, často vám nenaplní košík tak, aby si každé dítě mohlo vybrat alespoň trochu svobodně. Základem lekce je tedy velký výběr, velký co do kvality, tak i kvantity. Druhou inspirací pak pro přípravu hodiny byla lekce Ireny Polákové pracovně nazvaná „Reklama na klasiky“, kterou úspěšně použila pro úvodní hodinu literatury v maturitním ročníku gymnázia Lauderových škol. Spojením těchto inspirací vznikl způsob, jak s žáky prožít hodinu s poezií a zapříst nad ní dialog.

Základem je tedy mít hodně knih, zde samozřejmě pomůže návštěva knihovny. Někde jsou na tuto situaci připraveni dobře, jak dále rozvede kolegyně Radka. Například v chomutovské knihovně mají pro školy připravený kufr poezie, který si mohou školy na čas vypůjčit. Jinde jste odkázáni znát konkrétní tituly a hledat po regálech, protože v knihovně nemají básnické tituly své vlastní místo, jak se to stalo mně. Zde také může pomoci Radčin dodatek, ve kterém připravila seznam titulů vhodných pro naši aktivitu. Knihy ideálně rozmístěte do prostoru a nechte žáky je volně prohlížet a listovat jimi s tím, aby si každý vybral jednu, které se bude chvíli věnovat v četbě. Výběru může předcházet i nějaká hravá aktivita, např. knižní domino.

Nyní, když už si žáci vybrali, proběhne vlastní dílna čtení. S knihou poezie strávíme nerušeně nějaký čas a vybereme si jednu báseň (u delší básně jen její část), která se nám líbí. Zároveň přemýšlíme o své knize, co je na ní nejlepší, nejlákavější, co by ostatní mohlo zajímat. Po četbě každý žák napíše (popřípadě i trochu nakreslí) reklamu na svou knihu. Ideální je krátký slogan výrazně napsaný fixou na papír A5 nebo A4. Do reklamy se **nepoužijí** citace z básní.

V další fázi se reklamy vystaví v prostoru tak, aby je všichni mohli dobře vidět, např. na koberec, před tabuli, na chodbu. Žáci si vezmou sešity či papíry, pročítají reklamy a zapisují si ty, které je zaujaly. Napíší si jich více.

Závěrečná fáze probíhá nejlépe v kruhu. Každý má v ruce sbírku, kterou si na začátku vybral, a někdo (organizačně asi nejlépe učitel) začne: řekne, která reklama ho zaujala, a chtěl by proto znát, co se za ní skrývá. Pisatel reklamy představí titul (název, autor), řekne o něm pár slov a přečte připravený úryvek. Dále si pak vyžádá představení další sbírky podle reklamy, kterou si vybral zase on. To je též důvod, proč si žáci měli psát reklam více, protože než na někoho dojde řada, může být už více reklam vyčerpáno. Ve chvíli, kdy už vyvolaný nemá žádnou nevyužitou

reklamu a hrozilo by, že se dialog o poezii zadrhne, požádáme ty, kteří svou sbírku ještě nepředstavili, ať své knihy zvednou, a ten, kdo je na řadě, si vybere podle obálky.

V hodině se tak nejen poezie čte, ale také se o ní mluví, recituje se nahlas a cíleně se doporučuje. Pokud je ještě čas, můžou se k reklamám dopsat názvy, autoři zdrojových knih a třeba i vybrané verše a vše se dá vystavit ve třídě. Nejlepší pak je, když pomyslný košík ještě chvíli ve třídě zůstane pro volné použití.

REFLEXE DÍLNY

Dílnu čtení s poezií jsem realizovala již v několika třídách. Vždy šlo o třídy 2. stupně a bez ohledu na čtenářskou vyspělost žáků šlo vždy o lekci velmi vydařenou. A to i přes počáteční rozpaky, které se na tvářích dětí objeví, když zjistí, že se bude pracovat s poezií.

Lekce realizuji zpravidla při projektové výuce nebo v knihovně. Tam je to pochopitelně jednodušší vzhledem k tomu, že jsem u zdroje. Do školy musím přivést opravdu velký košík, spíš kufr, aby byl výběr dostatečně pestrý, dostalo se na každého, a ještě i něco zbylo. Seznam, který jsem vytvořila, je z knih, které máme v knihovně dostupné, ne vždy jsou ale k dispozici, protože mohou být půjčené. Proto je seznam tak velký.

Samozřejmě při výběru knih přihlížím k tomu, s jak velkými dětmi budu pracovat. Příliš velký rozdíl v tom ale není. Zjistila jsem totiž, že je dobré nabídnout dětem jak poezii náročnější, tak jednodušší, zdánlivě pro menší děti. Určitě jí ale budou rozumět i ti méně zdatní čtenáři. A nesmí chybět poezie nevážná, vtipná. Tu děti obzvlášť ocení. Ostatně bohatě a vtipně ilustrované básnické sbírky vždy zmizí z nabídky jako první. I klasika si ale najde své čtenáře. V každé třídě se najdou jedinci, kteří už sáhnou po náročnější literatuře.

V začátcích jsme s dětmi rovnou hupsli do výběru knih s následnou dílnou čtení a tvorbou reklamy. Ukázalo se ale, že ne všechny děti přesně ví, co má reklama obsahovat, jak ji mají vlastně tvořit. Někteří opisovali části veršů, které se jim líbily, nebo opisovali název a k tomu nakreslili obrázek. Výsledek pak nebyl právě oslnivý a jejich reklama ostatní příliš nezaujala. Zařadila jsem proto na úvod lekce krátký brainstorming na téma reklamy:

- Co je to reklama?
- Co je cílem reklamy?
- Kde všude ji můžeme vidět?
- Jaké podoby může mít?
- Jaká reklama vás v poslední době zaujala? Víte, na co byla? Co propagovala?

Ze společného brainstormingu pak vycházím při zadání úkolu – ocitneme se v roli reklamních agentů, kteří mají za úkol oslovit potenciální čtenáře, kteří hoří zvědavostí, jaká báseň se skrývá za reklamním plakátem.

Pak teprve následuje výběr knihy a dílna čtení. Při ní mají děti možnost knihu vyměnit, pokud zjistí, že knize nerozumí, neoslovuje je: proto je dobré mít připraveno na výběr více knih, než kolik je dětí ve třídě. Některé děti si dokonce knihy vyměňují mezi sebou. I to je povoleno. Důležité je, aby se opravdu začety. A funguje to. Slabší čtenáři si často vyberou až na podruhé či napotřetí, nemají takovou zkušenost. Ale i tak se stihnou začíst.

Při tvorbě reklam mohou žáci využít jak slovo, tak obraz. Myslím, že obraz je nedílnou součástí poezie a pro některé je to snadnější vyjádření než slovo. Je třeba ale dětem zdůraznit, aby

neobkreslovaly ilustrace z knih. Při tvorbě reklam je třeba stále připomínat časovou dotaci. Některé děti se do tvorby velmi ponoří, lpí na detailech a pak práci nestíhají. Když mohu, čas na tvorbu reklamy prodloužím, ale to si mohu dovolit většinou jen v knihovně. Při běžné vyučovací hodině je čas jasně vymezený.

Při výběru reklam jsem zatím postupovala tak, že si každý vezme tu, která ho osloví, nemusí si nic zapisovat. Do lavic odejdou s vybranou reklamou. Ze zkušenosti mohu říct, že děti si opravdu vybírají podle toho, co je zaujme bez ohledu na kamarádství či co nejrychlejší splnění úkolu.

Závěr hodiny patří vzájemnému čtení a je to velmi příjemná část, která děti velmi baví. K mému velkému překvapení se děti vzájemně poslouchají, vybízejí se ke čtení. Někde dokonce přetahují i do přestávek, aby se dostalo na všechny. Jen v jedné třídě, kde byly děti se specifickými poruchami, jsem četbu básně u jedné dívky převzala já – čtení pro ni bylo obtížné, a ještě se velmi styděla. Ale její výběr byl skvělý, vybrala si už náročnější báseň, což ostatní spolužáky překvapilo a dívce se za to dostalo ocenění.

Na závěr s dětmi hodnotíme, jak je dílna bavila a zda se jejich pohled na poezii nějak změnil. Děti uvádí, že je překvapilo, jak může být poezie zábavná, že mají po její četbě dobrou náladu. A nepotřebují k tomu tolik času. A zvládnou to všichni.

Seznam literatury použité při dílnách s poezií

- M. Bystrov: Nech ten mech
- D. Biderman: Běhá zvíře po papíře
- Beatová poezie
- P. Cmíral: Miluju se čím dál víc
- T. Debský: Kačky a žvýkačky
- J. Dědeček: Uleželé želé
Šli červotoči do houslí
Pravil párek okurce
Slonbidlo a ti druzí
Huňatá chuňata
- O. Douzou: Větrná republika
- M. Dvorská: Myslete na nesmysly
- K. J. Erben: Kytice
- N. Fialová: Slepice v Africe
- D. Fischerová: Milion melounů
Tetovaná teta
Ochechule s ukulele
- E. Frynta: Písničky bez muziky
- J. Hiršal: Hiršalův skicák
- O. Hník: Malý český poutník
- A. Heyduk: Jako by tu tisíc dětí bylo
- J. Havel: Překlepy a nedoklepy
Kdo má smysl pro nesmysl
- J. Hísek: Co vyprávěla dlouhá chvíle
- J. Hrubín: Od jara do zimy
Říkadla pro celý den
- D. Charms: Cirkus Abrafrk
- J. Kainar: Nevídáno, neslycháno
- J. Kašpar: Tulikráska
- Kecy v kleci
- V. Klimáček: Noha k noze
- J. Kolář: Co by sis přál
- J. Kosek: Létající kanape aneb Vojta na cestách
- J. Kovanda: Moje přítelkyně žížala Lilly, letí rogaló!
- M. Kratochvíl: Proč nehraje king kong ping pong
Nevěřte slepicím
Létající koště
Kouká roura na kocoura
Potkal kočkodán kočkodána
Hodina smíchu
- J. Krůta: Krátký řádky
Povídání na psí stráni
- J. Krejčí: To jsem blázen
- Z. Kriebel: Jak se zobe chytré zrní
Stradivárky z neónu
- R. Král: Byl jeden pán
Vynalézárium
- A. Kubínová: Slova
Láska je kytarové sólo
- E. Lear: Velká kniha nesmyslů
Kniha třesků a plesků
- J. Ledecký: Verše potrhle
- A. Lovelace: O princezně, která se zachránila sama
- R. Malý: Kam až smí smích
Větrná republika
Listonoš vít
Všelijaké řečičky pro kluky a holčičky
- Máme kostru ve skříní
- J. Mann: Ještěrka na štěrku
- A. Mikulka: Všelijaká koukátka

- Ch. Morgenstern: Oba dva osli
 Ferda páv a všelijaká zvířata
 Bubásně
 Malé lalulá
 Koleno
- J. Morrison: Americká noc
 Na procházce s mamutem
 Nebe peklo ráj – Tyglík české poezie pro děti
 20. století
- J. Nejedlý: Mistr sportu skáče z dortu
- M. Nesvadba: Moje tužka ušatá
- V. Nezval: Živme se očima koček
- P. Nikl: Záhadky
 Slovhledě
 Blázníček
 Divňáci z Ňjújorku
 Jino taje opic
- Nonsens (antologie překladové poezie)
 Ostrov, kde rostou housle (kolektiv autorů)
- S. Oliva: V krátkých řádkách o zvířátkách
- L. Pavlásek: Prvotřídní blázni
 Jestli počkáš trochu dýl
 Racek a moře
- M. Palla: Kdyby byl krtek velkej jako prase
 Bill a Nebyl
- B. Pralovský: Varan z komody
- P. Pospíšil: Země s nebem
- J. Plachý: Básně z dásně
- T. Roreček: Sloni a jiní oni
- J. Seifert: Chlapec a hvězdy
 Maminka
- S. Silverstein: Jen jestli si nevymýšlíš
- J. Skácel: Básně pro děti
 Proč ten ptáček z větve nepadne
- J. Slíva: Rádio hlásí
 Rádio stále hlásí
 Všechno dobře dopadne
- J. V. Sládek: Od žežulky k Mikuláši
- M. Strzalowska: Básně pro strach udělané
- P. Soukup: 2/3 chlapa
- E. Stará: Každý bulí nad cibulí
- M. Stašek: Převelice převelice
- J. Suchý: Dítě školou povinné
- K. Sýs: Malá inventura
 Básně všeho druhu
- P. Šrut: Příšerky a příšeři
 Hlemýžď Čilišnek
- J. Štroblová: Ach, ta láska nebeská
- I. Štuka: Kde bloudí velbloudi
- J. R. R. Tolkien: Básně z trilogie
- J. Vodňanský: Jak mi dupou králíci
 Vychechtávky
- J. Vrchlický: Začarovaný tatrmánek
- I. Wernisch: Chodit po provaze je snadné
 He, he!
- J. Žáček: 2 × 2 je někdy 5
 Vy mně taky!
 Zákony schválnosti
 Hovory s mým horším já
 S úsměvem
- P. Žiška: Neříkejte teleti
 Bim, bum, bác

Utržená báseň 1

Komentáře k začátku neznámé básně

**Bylo to v krajině slunečné,
v krajině liduprázdné.**

Verše mi nabízejí pocity, jež v současné době potřebuji. Krajina zalitá sluncem a navíc liduprázdná... ve mně navozuje atmosféru klidu, pohody, tepla – náznak toho, že je vše, jak má být. A že je dobré být někdy jen sám se sebou. JP

Smutné, ale harmonické. AS

- Nabízí se otázka, zda je krajina liduprázdná, protože je slunečná, nebo je slunečná a září z důvodu absence lidí.
- Osobně dávám přednost druhé variantě, jak by se mnohému ulevilo, kdyby se tam nepletli lidé. LNS

Přírodní lyrika, tam se toužím ocitnout a tam unikám často – na louky mezi lesy a s vypnutým mobilem. Sednout si do přírody, nastavit tvář se zavřenýma očima slunci, absolutní úžasné ticho a vyklidnění (kam jinam utéct ze třídy plné ukřičených děcek?). LS

V krajině, která měla minulost, ale neví nic o budoucnosti. Protože co si počne krajina bez lidí? I když slunci je to jedno. LB

Umím si představit, že takhle nějak by mohly děti začít psát báseň s prvky pohádky. Báseň to bude čistě lyrická, zaměřená na emoce a utřídění myšlenek v sobě ☺. MG

Vzpomněla jsem si na procházky v první vlně lockdownu. Vyjeli jsme si za Ještěd, bylo krásně a nikde ani človíček. Bylo to krásné a zároveň smutné, prostě prázdné... OB

Mléko poezie

Ivan Blatný

Bylo to v krajině slunečné,
v krajině liduprázdné.
Tam v úlu přirovnání všecko se podobalo
a ze všech stran se snášel
sníh něhy věcí.

Tvůj vlas jak zámek plný síní,
slavnostní, opuštěný si přivolával půlnoc
a plna chuti byla ústa tvá
a plny závěsů komnaty tvého masa,
kde zlato sadařů mi v kusech zvonilo.

Bylas jak jitro v září;
pelíšky zahrad teplé,
stále okrouhlejší;
jako koš jablek, stříbrem rozříznutých.

Bylas jak linie věty,
jak vločka verše, zvolna padající,
když četli chlapci v parcích knihy básníků,
spád hudby rozmáchnutím ruky stíhající,

až tam, až tam,

kde s blankytem ticha se stýká...

Lekce poezie v ZŠ U Soudu v Liberci

Inspirace v poezii

Olga Blažková

Nejsem znalcem ani velkým milovníkem poezie. Ale čas od času se mi dostane do ruky kniha veršů. A já si je ráda přečtu. Někdy v nich najdu inspiraci pro práci se žáky. Stejně tak jako v První straně nebo při Večerech inspirace v rámci Zkoumavého čtení.

Nedávno to byla kniha **Malá inventura** od **Karla Sýse**. Obsahuje krátké texty na téma *Co mám – Co bych chtěl – Čím bych chtěl být a čím bych nechtěl být – Co nenávidím a co miluji – Čím jsem – Co nemám*. Již tato témata sama o sobě jsou zajímavá, vedou k zamyšlení, diskusi a taky se dají využít při práci s dětmi. Zejména v hodinách slohových. Proč tedy nespojit sloh a literaturu? A třeba i výtvarné umění?

Ze Sýsových básní jsem vybrala ty se stejným názvem **Chtěl bych být**. Každý žák dostal svůj pracovní list s texty, ale bez názvu. Ten si měli vyvodit při prvním samostatném čtení. Úplně se to nepodařilo, bylo potřeba napovědět. Ale nakonec jsme název měli. Jednotlivé básně jsme si přečetli nahlas. Zajímalo mě, jak na žáky působí, jestli z nich něco cítí. Shodli se na lásce.

Na tabuli jsem promítla čtyři oskenované ilustrace od Vojtěcha Kolaříka. Žáci k nim měli přiřadit báseň a svůj výběr zdůvodnit. Tato část byla jednoduchá, zábavná a úspěšná.

Druhé samostatné čtení mělo za cíl vybrat si 2–3 verše – podle nálady, protože byly nejbližší, asociovaly vzpomínku, představu... Společně jsme si přečetli všechna naše Chtěl bych být. Četl ten, kdo chtěl právě navázat. Tím nám vznikla nová báseň. Napoprvé četli jenom někteří žáci, na podruhé už se zapojili všichni. Ve třídě bylo ticho a do něj zazníval jeden verš za druhým. Jenom jsem seděla a vnímala hlasy žáků a bylo mi u toho moc příjemně. Já si tak nakonec prožila krásný umělecký zážitek.

Na závěr si měl každý žák napsat úvodní větu **Chtěl bych být** a vybrat si pouze jeden verš, jeden příklad, kterým by chtěl být, a pokračovat dál. Buď ve verších, nebo v textu prozaickém. Mohli pokračovat i rovnou sami za sebe, což udělala většina žáků. Psali na malý barevný list. Bylo velmi příjemné poslouchat jednotlivá vyznání, většina překvapila svojí poetikou. Úžasně se nechali inspirovat původními texty. Z těch jejich jsme vytvořili takovou malou koláž.

PŘÍKLADY PRACÍ DÍVČÍCH:

Chtěl bych být

Vodou kterou rozhrnuje vodoměrka

Skálou kterou rozhrnuje krápník

Rukou která rozhrnuje dívčí věnec¹

Duhou která zdobí oblohu

Kapkami rosy které se třpytí na zelené trávě

Sluncem které nám dává hřejivé teplo

Potůčkem který se jednou stane řekou

Květinou zdobící naši planetu

Chtěl bych být

Kytkou která rozkvétá na poli

Říčkou která protéká lesem

Včelkou která vyrábí med

Básní která vykouzlí úsměv

A sluncem které zpříjemní den

PŘÍKLADY PRACÍ CHLAPECKÝCH:

Chtěl bych být

Pomerančem na vrchu misky

Knihou kterou ráda čteš

Obrazem co ti visí nad postelí

Kavárnou do které ráda chodíš

Tužkou kterou ráda píšeš

Botami co máš nejradši

Tvou oblíbenou květinou

Chtěl bych být

Láskou tvého života

Miláčkem tvého srdce

Záchranou tvého srdíčka

Šťastný jako když jsem s tebou

Chtěl bych být

Listem chvějícím se v koruně stromu

Vodou která stéká po vodopádu

Korálem který se rozprostírá na dně oceánu

¹ Tučně jsou vysázeny původní verše.

Na úplný závěr jsem chtěla pustit písničku Michala Tučného **Chtěl bych být medvídkem** a povídat si, čím by chtěli být ve výkladní skříni a co by z ní dnes mohli vidět. Ale naštěstí už nám nezbyl čas.

Jen jestli si nevyemejšliš, to je další oblíbená kniha básní od Shela Silversteina. V ní jsem našla úžasný text:

K uzoufání

*Stání je nuda z uzoufání
na lezení nic extra není
plavání je fakt k nepřečkání
plížení přímo utrpení
z běhu jsem mokrá jako myš
ze skákání mě brní kříž
ze sezení mě bolí záda
opřít se taky nepomáhá
projít se dobrá rada drahá...*

*Takže se jako vždycky vracím
do pokojíčku na matraci.*

Hned jsem si představila některé naše žáky, jak reptají a zoufají si úplně stejně. Proto jsem rozstříhala jednotlivé verše. Byla jsem zvědavá, jestli je žáci dokážou správně spojit. Pracovali ve dvojicích, části veršů pospojovali a výsledné texty jsme si přečetli. Byly to úplně nové básně. Nakonec jsem přečetla původní báseň, většinou žáci odhadli dva až tři stejné verše, ale každá dvojice jiné. Vyvodili jsme si náladu z básně, dívka je nespokojená, až zoufalá, žádná sportovní činnost pro ni není dost dobrá. Báseň má aktuální pointu – spousta dětí zůstává doma, ve svém pokojíčku na matraci a pohyb jim nic neříká. Proto jsme hned navázali poslechem druhého textu s názvem **Kouzelný koberec**, který...

*... v okamžiku
vezme tě, kam si jen zamaneš,
stačí jen zašeptat do jeho třásní
Břežany, Bangkok či Bangladéš.
Můžeš si vybrat – buďto si zaletíš
na místa nová, tajemná, cizí,
nebo ten kouzelný koberec položíš
doma
na zem
před televizi...*

Obě básně mají podobný závěr, končí doma, končí nudou na matraci nebo před televizí. Záleží jenom na nás, čemu dáme přednost – sportování, cestování, nebo nudě? Tady se nám otevírá prostor pro kratičkou úvahu inspirovanou poezií.

Vyzkoušela jsem ji s osmáky a deváťáky. Tady je několik jejich postřehů.

Kdybych měl létající koberec, který by mě vzal na všechna místa na světě, tak bych všude cestoval. Tolik míst, co bych mohl vidět. Tolik věcí, co bych mohl zažít. Tolik jídel, co bych mohl ochutnat. No prostě super.

Určitě je lepší jít někam ven, něco zažít, nebo cestovat. Když totiž ležíme jen doma, tak nemáme zážitky, nepoznáváme nové věci, místa a ve stáří nebudeme mít na co vzpomínat. Abych pravdu řekla, tak i mně je někdy příjemnější ležet doma, koukat na seriály a nic nedělat. Ono to jednou za čas nevadí, ale když jen ležíme, tak nám jde i o naše zdraví, protože nemáme dostatek pohybu. Mě teda sportování moc nebaví, já jdu raději ven s kamarády, nebo cestuji.

Kdybych měla kouzelný koberec, určitě bych s ním letěla objevovat svět. Jako první bych letěla do Tokia, je to můj sen. Určitě bych nesešla doma a koberec by neležel přede mnou. Já ráda cestuju a objevuju nová a zajímavá místa. Já už od malinka miluju sport, takže bych si radši vybrala sport, než sedět doma nic nedělat. Nerada se nudím, takže kouzelný koberec bych využila jako nikdo jiný.

Versologická praxe šestáků

Adéla Víznerová

V rámci úvodu do versologie jsme v 6. ročníku tvořili básně.

Předcházelo tomu několik hodin, kdy jsme se s básněmi seznamovali. Mluvili jsme o slokách, verších, rýmech a jejich druzích.

Poslední hodinu žáci dostali různé skupiny slov, které měli využít při tvorbě své básně. Mohli využít všechna slova, nebo mohli zakomponovat do svých básní pouze některá.

Skupiny slov (kdysi jsem je našla někde na webu a používám je již několik let) – vytištěné na barevných papírech a zalaminované.

- 1) bublat, kniha, stejně, koš, sníh, teď, klobouk
- 2) velbloud, smích, pít, večer, už, vlak, lžice
- 3) slunce, stéblo, dívat se, vítr, ráno, světlo, brzy
- 4) sám, album, písek, město, čaj, venku, číst

Vznikly tematicky zajímavé básně.

PŘÍKLADY BÁSNÍ (DOSLOVNÝ PŘEPIS, BEZ ÚPRAV):

1)

Život alkoholika

Viliam Z. a Radek B.

VAŘIL JSEM POLÍVKU, KTERÁ BUBLALA
MANŽELKA MĚ SEŘVALA
ŘEKLA MI, RADŠI BYCH SNĚDLA SNÍH
NEŽ ABYCH PILA LÍH

VZTEKY ROZBIL JSEM KOŠ
VYPIL JSEM MOŠT

NECHCE SE MI ČÍST KNIHA
RADŠI BYCH SE NAPIL PIVA

ŽENA ŘEKLA, STEJNĚ CHCEŠ POŘÁD PÍT
JÁ JÍ ŘEKL, ŽENO, NECH MĚ ŽÍT
UVAŘ SI TU POLÍVKU SAMA
JÁ JDU SI DÁT PANÁKA SAVA

DAL JSEM SI PANÁKA SAVA
ŽENA REKLA, TY JSI KUS **VOLA**

2)

Nesmyslná básnička

Aneta V.

PŘEJEL MĚ VLAK
TREFIL MĚ ŠLAK
PŘILETĚL TAM DRAK
A SEŽRAL MRAK
PŘIŠEL TAM NĚKDO S VRAKEM
A SEŠTŘELIL DRAKA PRAKEM

POTŘEBUJU SE NAPÍT
TAK MI POJĎTE NALÍT
ABYCH MOHLA ŽÍT
MUSÍM NĚCO MÍT
KDYŽ MUSÍM NĚCO CHTÍT
TAK MUSÍM DBÍT
NA MAMKY NÁZORI!

3)

Večer

Johana Š.

SLUNÍČKO UŽ ZAPADLO,
TĚŠÍM SE ZAS NA RÁNO.
STĚBLA SE VĚTREM OHÝBAJÍ,
SVĚTLUŠKY VENKU LÉTAJÍ.

4)

Poslouchám

Vendy Z.

RÁD POSLOUCHÁM ALBUM SAMA
VENKU MĚSTO HUČÍ
OSLADÍM SI ČERNÝ ČAJ
U TOHO MI V BŘICHU KRUČÍ

Utržená báseň 2

Komentáře k začátku neznámé básně

Syrový steak s vytlačeným vzorem dámského svetru

Vtipné, originální, přemýšlím, jak se to mohlo stát. AS

Název: „Party, na které jsem nechtěl být“, mluvčí, ať už muž či žena, se oddávají myšlenkám introvertního jedince, který se dostal do společnosti, a tak bezpečí pro svou osobu hledá v tom, že se baví pozorováním a komentováním drobných detailů.

Mluvčí spíše muž, sarkastický humor mu není cizí, baví se ironií, může být nebezpečně upřímný, zároveň trochu snílek (trošinku Woody Allen...?). LNS

Nějaká lehce erotická záležitost, pozvání na večeři, svíčky, těžké víno ve sklenkách, žena v lehkém svetříku, přítmí, steak ležící před úpravou na kuchyňské lince a nezvládnutý chtíč obou? zúčastněných a vzápětí vzor svetru obtištěný na kůži muže (taky maso).

Ale i surrealismus – Steak ze syrového masa za horkého dne hrdě krácející po ulici, a aby nebyl zcela nahý a ani příliš oblečený (protože by mohl podlehnout zkáze), má na sobě pouze vytlačený vzor dámského svetru. Tak nějak se mi vybavil Dalí, Ladislav Klíma, Pavel Řezníček... LS

Můj milý, to je večeře na oslavu našeho výročí... LB

Typická reklama na dobrou restauraci, kdybych nevěděla, že se jedná o báseň. Probouzí se ve mně chuť na něco dobrého, syrového ☺. MG

Zprvu mě zaujala také tato báseň o steaku, protože jsem v rychlosti mylně přečetla „dámského“ svetru a bavilo mě to, podruhé jsem již četla správně „dámského“ a verše pro mě ztratily šťavnatost, staly se umělými. ŠB

Všecko

Petr Král

Syrový steak s vytlačeným vzorem
dámského svetru
nahé kýty řeznic
v mouce pláží
stálo to za to

Hustý med pozdního slunce
tekoucí proutím křesla
mapa kafe s mlíkem
šířená po stole
velitelským prstem
Málem
jsme uviděli všecko

žhnoucí kedlubnu v talíři
rozpálené nic
v jícnu jsoucna
nebo aspoň tím
kdo domluvil
odložené brejle

Mohou jít dohromady globální problémy a český pop?

Martina Maschková

Téma globálních problémů v současnosti silně rezonuje v celé společnosti a významně zasahuje i mladou generaci, u níž vzbuzuje zájem a mnoho otázek. Věnovala jsem se mu s žáky 7. třídy i v rámci oborového čtení. Vzhledem k dané situaci (celosvětové pandemii covidu-19) jsme si mohli na vlastní kůži vyzkoušet ono globální propojení celého světa a překvapivou rychlost, jakou se může na oko malý lokální problém stát problémem celosvětovým.

Na úvodní hodinu k tématu jsem vybrala práci s videoklipem a textem písně „Růžový brejle“ od interpreta Xindla X. I když se za jeho fanynku nepovažuji, u některých jeho textů z dřívější doby jsem se mnohdy pozastavila a musím říct, že mě překvapila a zároveň zarazila ta jejich jednoduchost, přímočarost a „chytrost“. Stejně to bylo i s tímto textem, který jsem znala už více než rok z rádia, nicméně jsem netušila, jak se píseň jmenuje, a její dohledání tak bylo trochu náročnější 😊. S kolegyněmi jsem sdílela své pocity z písně a svou velmi volnou představu, o čem ta píseň je („No hele, hodilo by se mi to do občanky ke globálním problémům, on tam tak nějak říká, jak je mu to všechno jedno, že jeho se to netýká, že jeho igelitka žádnou rybu nezabije a teplo má rád...“). No a po dvou dnech přišla kolegyně s názvem.

Hodina proběhla on-line formou, což na jednu stranu zjednodušilo technickou stránku věci, na druhou stranu už byla vidět únava žáků a celkový pasivnější přístup k práci.

Na úvod jsem před žáky postavila pojem „růžové brýle“ a oni měli za úkol do chatu napsat, co výraz znamená, kdy si růžové brýle nasazujeme, v jakých situacích a proč to děláme. Diskuse se nám pěkně rozvinula a děti přicházely se zajímavými nápady a konkrétními příběhy.

Jako druhý krok je čekalo zhlédnutí videoklipu, nicméně jsem jim dala k dispozici jen video bez zvuku. Jejich úkolem bylo snažit se zapamatovat si, případně si udělat poznámky o tom, co se ve videoklipu děje a na jaké problémy autor asi upozorňuje. Požádala jsem žáky o výčet konkrétních situací a následně o obecné shrnutí. Se zadáním měli někteří problém a začali protestovat: „A jak to asi máme udělat, když nic neuslyšíme, to je nesmysl.“ Nakonec se k všeobecnému překvapení práce podařila, protože žáci přicházeli s konkrétními situacemi, které byly v klipu znázorněny, včetně konečného zobecnění tématu, kterému jsme se v následujících hodinách společně věnovali.

Dalším krokem bylo nasdílení textu písně. V tu chvíli už tedy měli žáci před sebou text a jejich úkolem bylo podtrhnout slova a slovní spojení k tématu globální problémy. Ověřili jsme si tak, že naše nápady z předchozího kroku byly správné. Došlo i na píseň v pravém slova smyslu, tedy i s poslechem.

Nakonec jsme zkoumali autorův záměr, proč asi píseň složil, na co chtěl upozornit, včetně toho, jak jeho záměr kontrastuje s tím, co říká „hlavní postava“. Zhodnotili jsme i stav, kde se nacházíme my, to znamená, jestli spíše zavíráme oči s tím, že se nás to netýká, nebo jestli se i my snažíme svou troškou pomáhat (nebo možná spíše aspoň zbytečně neškodit). Nicméně tuto část jsem již nenechala probíhat příliš dlouho, protože jsme se tím zabývali později v samostatné hodině.

Velmi podobně koncipovanou hodinu jsem pak odučila i v paralelní třídě, ovšem s tím rozdílem, že žáci již seděli v lavicích. Hodina byla o poznání živelnější, nedůvěra ve schopnost přijít na to, o čem je text písni bez jejího poslechu, byla ještě větší a protesty hlasitější. Nicméně vidět těch 31 dětí naživo při práci za to stálo a jejich zapojení a diskuse byly velmi živé 😊.

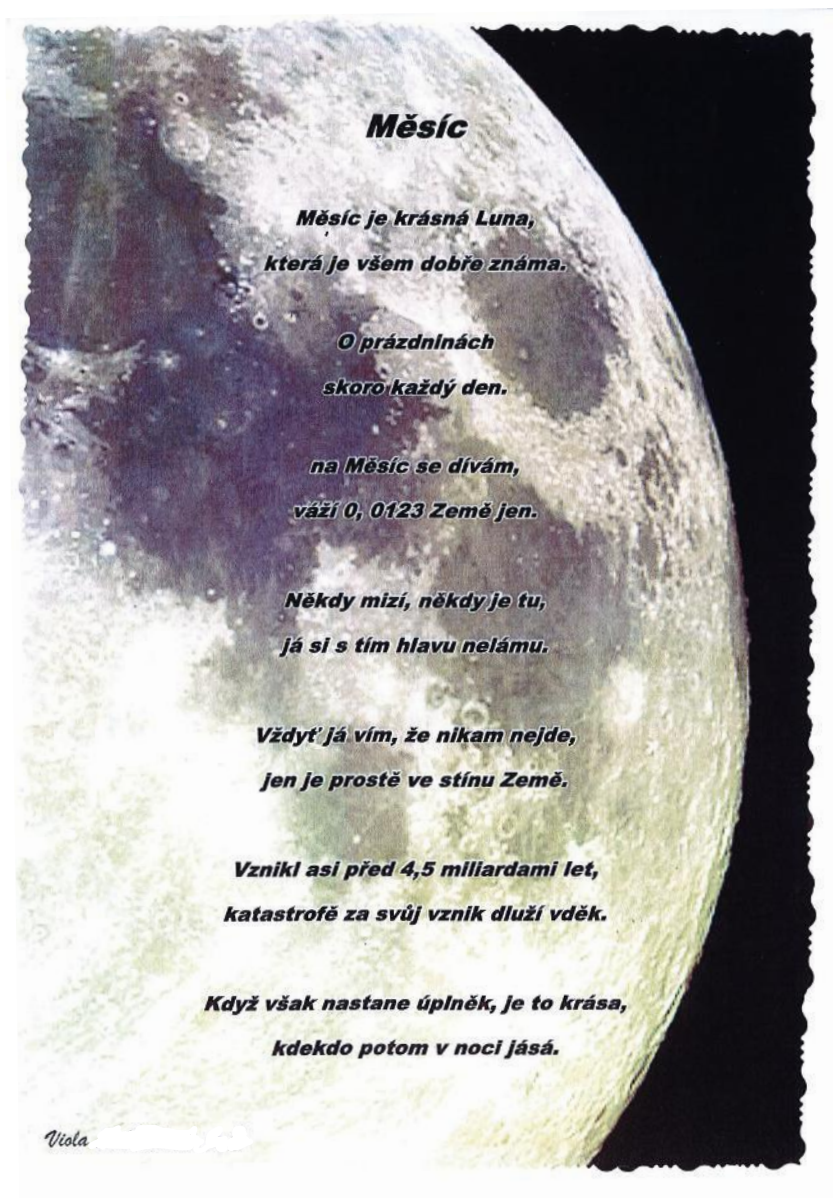
Měsíc jako luna a naopak

Čtenářské aktivity v rámci fyziky přinesly nečekanou žákovskou reflexi v podobě básně

Simona Ptáčková

Při zkoumavém čtení v hodině fyziky jsme se chtěli dozvědět něco o vzniku vesmírných těles. Naší inspirací bylo video z YouTube a text časopisu 21. století Junior. Podle metody MDV (myšlenka – důkaz – vysvětlení) měli žáci najít myšlenku, která je zaujala, větu, která myšlenku dokazuje, a vysvětlení této myšlenky. Zvolili jsme jednodušší variantu – bez důkazu, jen s vlastním názorem. Jedna žákyně s překvapením konstatovala: „Paní učitelko, mně se to rýmuje.“ Moje odpověď zněla: „Zkus to rozepsat.“ Do příští hodiny fyziky byla na světě tato báseň:

Viola Klára Sedláčková: Měsíc

Utržená báseň 3

Komentáře k začátku neznámé básně

**Zato já pil bílé víno! A červené víno a narezlou kořalku
a rovněž jsem dvěma třem drahým upíjel krve –**

Vtipné, osobní, připomíná mi to mě. AS

Drásající atmosféra, i žena by se mohla tímto způsobem užírat a vzteky upíjet (to by mi sedělo lépe), kouř stoupající z dohasínající cigarety, zlatý západ slunce se přehoupnul v těžkou chladnou noc a barvy vína a kořalky se slily v jeden neklidný sen... LNS

A zároveň jsem se ničil sám...Tohle mi připomíná na první dobrou nějakou villonskou baladu, Fr. Gellera. Zapíjení žalu z osamocení, nenaplněných vztahů, ztratit se ve víně, zapomenout a zároveň pořádně naštvat. LS

A to vše rád a bezzbytku, až na dno jejich těla, až na dno kořenů révy, až na dno svých sil. LB

Báseň od adolescenta, který pije „krev“ své rodině. MG

Bílá Voda

Ivan Diviš

Zato já pil bílé víno! A červené víno a narezlou kořalku
a rovněž jsem dvěma třem drahým upíjel krve –
ačkoliv nikdy jsem krev nepil... Toužím sem zpátky,
snad protože se mně zde poprvé v životě
podařilo překonat neštěstí, ačkoliv jinak,
než bylo v plánu, než měli vypočítáno...
Neboť vše je svoboda. A tehdy,
když jsem to pochopil, byl už jsem tak vysílený,
že jsem se chodil modlit na pole slídy,
a dva přeletující holubi mi porozuměli. A dolů, sem
přesně mezi nádvoří kláštera a náves,
umísťuji pleťovou čočku vidiny,
rafiji z rákosu, rokli plnou zmijí,
přepadlo noci i vládu bez nástupnictví...

Nečtu poezii každý den

Zdeňka Modráčková

Ráda přirovnávám literaturu k jídlu. Denně jím chléb, běžný oběd, ovoce, zeleninu. Denně čtu časopisy, rozečtenou knihu. Jen občas si pochutnám na vybraném jídle působícím na všechny smysly, užívám si to, poznávám nové kombinace chutí, zvláštní servírování, neobvyklou vůni, suroviny, koření, barvy. Stejně tak to mám s poezií. Není to jednoduché čtení, ne vždy porozumím, ne vždy přijdu na chuť nějakému neobvyklému výrazu, nechápu smysl, musím o tom přemýšlet, hledám za slovy. Jestliže chceme žáky přivést k poezii, musíme je postupně nechat ochutnávat. Nabídku máme velkou, surovin nepřeborně, postupy mohou být tradiční nebo neobvyklé, záleží na sestavě ve třídě, na náladě a chuti.

V šesté třídě bych cestu k poezii nazvala hrou se slovy. Žáci chápou rozdíl mezi poezií a prózou. Začneme po krůčcích literární teorii. Připravím PL, na kterém je možná dvacet krátkých básniček po čtyřech verších tak, aby byly zastoupeny běžné druhy rýmu. Dvě tři básničky dám s volným veršem, nepůjdou tedy žákům zařadit. Do sešitu vyrobíme a přilepíme čtyři obálky, označíme vzorec a název rýmu. Žáci rozstříhají PL a přiřazují rýmy do obálek. Kontrola může probíhat různým způsobem, vytvoříme skupiny podle druhu rýmu...

S rýmem si hrajeme celou šestou třídu, doplňujeme rýmy (vymyšlené věty) ke Svěrákovu Psímu divadlu, tvoříme rýmy ke jménům dětí ve třídě (Jiří – míčem do brány rád míří, Jakub – přijde všemu na zub, David – chce se viet. přízvuku zbavit...).

Při přibližování poezie dětem využívám ukázky z YouTube, hlas Alfréda Strejčka znají žáci z dabingu filmů, při čtení veršů je to velmi přidaná hodnota. Zvykla jsem si, že když čteme nebo posloucháme s dětmi verše, mluvíme o tématu, myšlence, reagují často jinak než já. Smějou se na jiném místě, mají názor, který by mě nenapadl. Rozhodně je neopravuji, jsem ráda, když se o své pocity z textu podělí, každý názor k věci je dobrý, zajímavý, možný.

Od sedmé třídy se na čtenou poezii začínáme dívat i hledáčkem literární teorie. Dobře se mi pracuje s kartičkami tropů a figur, žáci je používají až do deváté třídy. K pojmu (přirovnání, metafora, metonymie, oxymóron..., anafora, epifora...) mají přiřazenou definici a ukázkové příklady, vyplatí se zalaminovat a postupně přidávat nové probrané pojmy. Přečtené verše rozhodně nepitváme, to není náš cíl. Přečteme báseň, snažíme se zformulovat o čem je, jaké postavy v ní vystupují, zdali je epická nebo lyrická, co cítím jako čtenář, jaké pocity ve mně vyvolává, dobrou náladu, smutek, rozčarování... Až ve druhé řadě rozklíčujeme jazykové prostředky, stavbu básně (v přijímacích zkouškách mívají úkoly tohoto typu). Nechávám děti recitovat z paměti verše, které si samy vyberou z předložené nabídky, dohodneme individuálně rozsah. U K. H. Máchy mají v sešitě vylepenou zkrácenou verzi Máje, můžeme zhlédnout film. Chci, aby znali režiséra filmu, lokaci. Někdo si nevšimne, že Jarmila ve filmu nepromluví ani slovo, hledáme, jestli v textu Máje ano. Žáci si sami vyberou přiměřený úsek k recitaci, někdy se podaří recitátorům navazovat příběh postupně až k popravě Viléma a k závěru. Při Shakespearovi bylo hezké poslouchat verše z balkónové scény Romea a Julie, chlapec a dívka, tomu ovšem předcházelo komplikované párování dvojic. Výsledek stál za námahu při přípravě. Při sledování filmu s Leonardem DiCapriem říkali verše při zmiňované scéně nahlas snad všichni ze třídy.

Vždycky se těším na hodiny, kdy probíráme J. Wolkeru. Neprezentuji ho jako představitele proletářské poezie, ale jako básníka hlubokých prožitků. Žáci mají rádi *Baladu o námořníkovi*, mají ji nakopírovanou v sešitě, čteme nahlas, někdy potichu, záleží na úrovni čtenářů ve třídě. Můžeme si předem označit, kdo bude číst určité verše, aby měli žáci čas se připravit – není úplně správné odstranit hlasité čtení žáků z hodin. Tuto baladu spojujeme s hodinou výtvarné výchovy (barvy moře, motiv majáku, svědomí, pocit viny...). S devátou třídou jsem letos četla i báseň *Umírající*, verše „Až umřu, nic na tomto světě se nestane a nezmění, jen srdcí několik se zachvěje v rose, jak k ránu květiny...” jsem brala jako terapii pro tuto třídu, které zemřela jejich milovaná třídní, Pavla. Já osobně jsem se potkala s Wolkerem, když jsem měla v životě těžké chvíle, právě tady. Tyto verše se musí ordinovat po kapkách, ve správné chvíli. Někdy jen přečíst, nepovídat o prožitku, stačí cítit, že si rozumíme. Někdy se povede, někdy ne.

V deváté třídě učíme na naší škole poezii přelomu století, symbolismus, impresionismus, moderní směry. Je nutné zaplavit žáky básničkami A. Sovy, F. Gellnera, K. Hlaváčka... Sdílíme si, co žáci vidí, slyší, cítí, co si představují, jakou barvu by k veršům přiřadili, zdali jde o lyriku, epiku. Pracují s textem a označují k veršům jednotlivé smysly. Opět používáme kartičky s tropy a figurami, hledáme eufonii (K. Hlaváček *Hrál kdosi na hoboje*), kakofonii... Na tyto hodiny literatury navazuje spolupráce s kolegy na výtvarnou a hudební výchovu, impresionismus a symbolismus v malířství a v hudbě. Výstupem z tohoto tématu je nástěnka, kde žáci vyvěsí výtvar (kaligram, dada, hrátky se slovy, neobvyklý způsob zpracování), jak se výtvarně popasovali s textem, který je zaujal (doporučuji předložit hodně inspirativních textů na výběr). Vítr z plachet nám při uměleckém tvoření ubral internet, ale nakonec dopluli do cíle všichni.

Nemáme důvod mít obavy z hodin, kdy pracujeme s poezií. Žáci velmi rychle poznají, jestli jsou pro ně verše uvěřitelné. Je velkou chybou rozebírat jednu básničku celou hodinu, nutit je hledat slova, PROČ autor verše napsal apod. Tím bychom žáky určitě odradili. Potřebují výběr, ne každý text se jim bude líbit, osloví je. Přimlouvám se za básničky, které jsou melodické, využijeme i texty písní, chceme přece žáky získat pro tuto formu literatury. Pro učitele je důležitá příprava a výběr vhodných textů. Není třeba jet jen na vlně současných autorů. Vyhledávejme lahůdky i u klasických autorů a dávejme žákům ochutnat, předvedme jim, že jsme gurmáni.

Utržená báseň 4

Komentáře k začátku neznámé básně

**Nakonec je celkem jedno,
kde a jak žiješ.**

Nuda. AS

Ve mně probouzí pocity náhlého nástupu puberty (asi je to způsobeno věkem mých žáků), na nějž žádný mladý-dospělý není připravený a je zaskočený (ne-li traumatizovaný). Potácí se městem, myšlenkami bloumá, ať se snaží sebevíc vykrystalizovat, nemůže přijít na způsob. Díky tomuto úryvku jsem si vzpomněla na Milenu Lukešovou a její básnickou sbírku *Nahej v trní*.
LM

- verše smíření, možná spíš odevzdanosti
- trochu životní prohry, trochu smíření s osudem LNS

Tady mě napadá komentář z Nacistovy dcery, str. 113: „Kdosi, koho jsem před mnoha lety znala, mi řekl, že život je obsah našich střev, kterého se musíme zbavit. V takovém případě je věčnost ďábelsky velkým nočníkem.“ LS

Z domova tvé hlavy nikdo tě nemůže vyhnat. LB

hlavně že žiješ
vínečko piješ
oheň v krbu ti praská
a v srdci tě hřeje láska OB

Tuto báseň bych četla dál. Líbí se mi, jak je forma (výběr slov a jejich seskupení) v souladu s obsahem: Proč tvořit neotřele rafinované konstrukce z výběrových slov, když nakonec je celkem jedno, kde a jak píšeš... Úspornost, slova základní slovní zásoby, hovorovost a přitom se verše dotýkají podstaty lidského bytí, smyslu života. Přitahuje mě lhostejnost, snad zmar, absence smyslu života. Kdo je lyrickým subjektem? Ráda bych se dozvěděla o prožívání lyrického subjektu víc. ŠB

Velká témata

Radek Glabazňa

Nakonec je celkem jedno,
kde a jak žiješ,
jestli v monologu
nebo v replikách,
hlavně když jsou přítomna
všechna velká témata.
Když barvy jedna za druhou
selhávají,
takže už ti zbývá jen modrá
k rozlišení inverzní oblačnosti
od siluet vrcholů.

Každý den novou báseň

Magnetická poezie

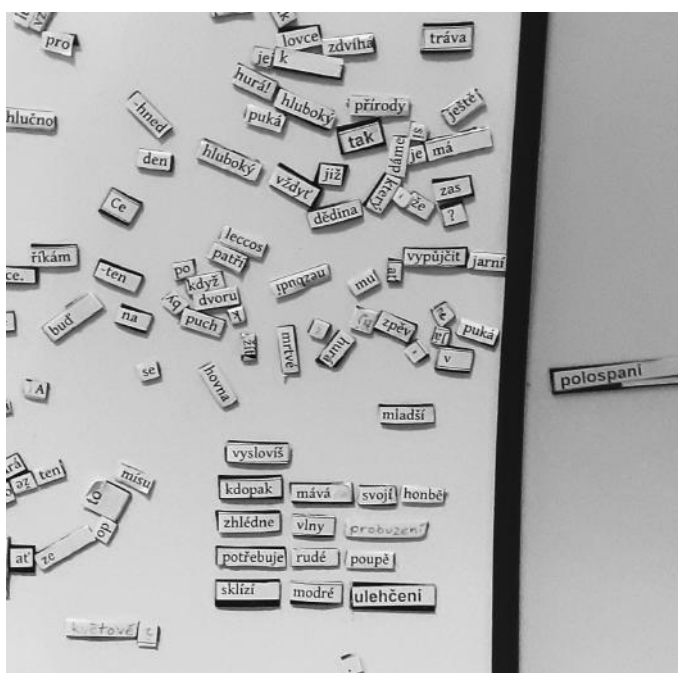
Irena Poláková

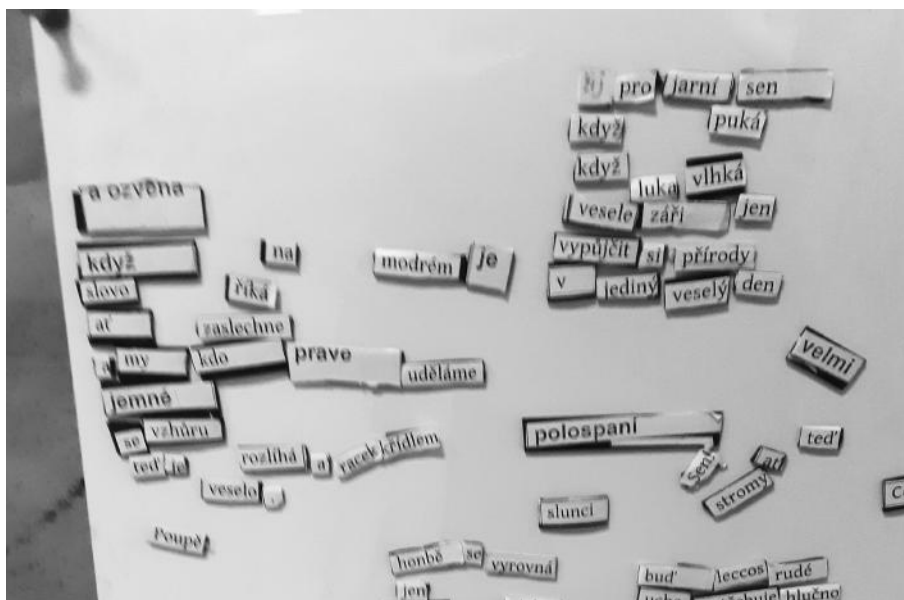
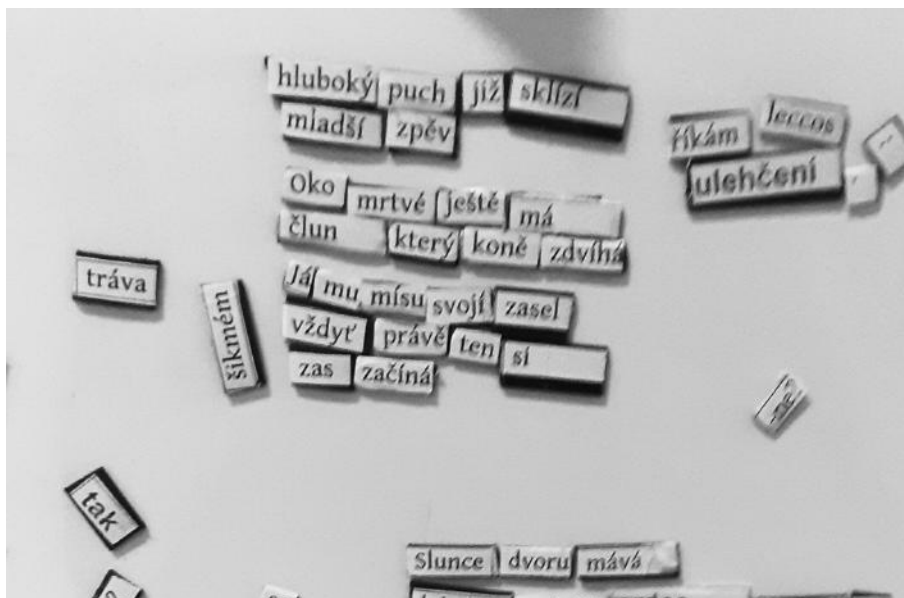
Koncept není náš, ale s radostí ho využíváme. Už před několika měsíci jsme si zakoupili magnetickou pásku s tím, že na ni nalepíme různá zajímavá slova a budeme si skládat básně. Od plánu k realizaci uběhlo několik dlouhých měsíců. Shromažďovali jsme hezká slova a přepisovali je, doplňovali předložky, spojky, různé tvary podstatných i přídavných jmen. Trvalo to relativně dlouho a moc jsme toho nevymysleli.

A nakonec jsme si slova vypůjčili ze slavných básní. Při podzimní pilotáži jsme si vytiskli slova z Poeova Havrana a sestavili pár krátkých chmurných básniček. Na jaře jsme zvolili jásavější texty. Přepsali jsme si několik japonských básní, které se tematicky týkají jara, nalepili je na magnetické pásky a vytvořili první básně. Na magnetickou nástěnku si každý z nás vytvořil vlastní „nalezenou“ báseň – nevybírali jsme stylem dada, ale vědomě.

Na naší nástěnce čtenářského klubu, která je veřejně přístupná všem, se teď několikrát denně objevují nové básně. Básně vytvářejí studenti během přestávky, ale i rodiče, kteří čekají na své děti či se účastní školní akce.

Škoda jen, že ty staré zmizí, ale i v oné pomíjivosti je kouzlo – vyjádření atmosféry, pocitů daného okamžiku. I tak se alespoň občas naše výtvořiny snažíme zachytit v čase tím, že si je vyfotíme, třeba jednou sestavíme sbírku školní magnetické poezie. A protože se naše slova používají často, začínají být papírky nalepené na magnetické pásce ošoupané a nečitelné. Pro příští školní rok plánujeme nechat si slova (v našem případě nějaké básně s motivem podzimu) vytisknout přímo na magnetické fólie a pak je rozstříhat a skládat dál – básně, které reflektují chvíli, v níž autor vybírá a tvoří, básně prchavé, jejichž tvorba uklidňuje a těší.

Utržená báseň 5

Komentáře k začátku neznámé básně

**Strýcové s řetízky na vestách!
Člověk aby se jich pořád ptal.**

Strýcové ve vestách (s řetízkovým vzorem) jsou dost asexuální a odpudiví. AS

NAPADLO MNE:

... Co všechno viděli na cestách,
Na které také rád bych se dal.
Otírají si kníry od pивní pěny,
ještě rádi okem zavadí o pěkné ženy.
Vědoucne pokyvují hlavou,
Dávno vybrali si cestu pravou.
Ať vydali se přímo nebo oklikou,
nemohli dojít jinam,
než tam, kde právě jsou.

KOMENTÁŘ:

Samotnou mne zarazilo, jaké pochopení pro staré strýce se ve mně našlo. Vidím je, strýce ve svátečních bílých košilích s půllitrem v ruce. Sedí pod košatým dubem na lavičce před hospodou, moc nemluví, už si všechno řekli. Jen tak čas od času někdo spokojeně zamručí a mhouří oči do zapadajícího slunce. Pro mladé horké hlavy mají pochopení... Možná, že někde v dálce slyší znít táhlý zvuk Hrubínovy křídlovky. ŠR

„Kolik je hodin?“ Zatímco slunce ukazuje právě poledne, pot z tváří strýčků odkapává, dřív než kapka dopadne, vypaří se a páry šeptají špinavým uším, šelestí vestičky a drnčí řetízky, kapesní hodinky šoupou něžně tikotem drobných ručiček časem vpřed. LNS

Od jisté doby se neptám strýců ve vestách, neb se většina z nich jen tváří, že ví a zná (asi jako musím já)... Věk (jak jsem k tomu léty došla) není důvodem moudrosti. ☺ LS

Co když se ptát nechci?

Když nestojím o to, aby rozhodovali ...

Jen pro řetízek na vestě a šedou hlavu.

Pro pocit, že mají právo,

Aby se konalo, teprve až odpoví?????

Nebudu se ptát... LB

Strýcové s řetízky na vestách

Ivan Wernisch

Strýcové s řetízky na vestách!

Člověk aby se jich pořád ptal,

Kolik je hodin

Zdroje citací v oběžníku

BLATNÝ, Ivan. *Paní Jitřenka*. Brno: Host, 2019. ISBN 978-80-7577-999-1.

DIVIŠ, Ivan. *Umbriana*. Praha: Československý spisovatel, 1965. Klub přátel poezie (Československý spisovatel).

GLABAZŇA, Radek. *Reverb*. Opava: Perplex, 2017. ISBN 978-80-87370-19-3.

CHROBÁK, Jakub, SLÍVA, Vít (eds.). *Nejlepší české básně 2016*. Brno: Host, 2016. ISBN 978-80-7491-795-0.

WERNISCH, Ivan. *Nikam*. Brno: Druhé město, 2010. ISBN 978-80-7227-300-3.